

med izvrševalce policije pa spadajo tudi žandarji, ki po takem ne morejo podložni biti političnim gosposkam, ampak policijskim gosposkam, te gosposke pa so županije. Predložena postava pa žandarje podstavlja političnim gosposkam (okrajnim glavarstvom), katere s krajno policijo nič opraviti nimajo. Iz tega je jasno, da obravnava te postave ne gré državnemu zboru, ampak deželnim zborom; po tej postavi ravno tiste gosposke (županije), ki imajo za varnost, mir in red v vsakem kraju skrbeti, nimajo žandarjem nič zapovedovati ter si morajo svojih ljudi iskati za to opravilstvo, k večemu če jim okrajna glavarstva iz posebne milosti kakega žandarja na pomoč dadó. Tak stan pa je nenaraven, nikakor ne more dalje obstati in ne more na najvišem mestu potrjen biti. Ta stan je bil do zdaj, bil je bistven vzrok slabih naših varnostnih razmer. Skrb za javno varnost v deželi je najprvo deželna briga, notranja zadeva dežel, tedaj deželna reč in država po mojih mislih nima pravice podeželah napravljati policijskih uradov. Spolnovaje to dolžnost vzdržujejo občine z velikimi stroški civilne straže, eksekutivno osebje in zapore, dežela pa posilne delavnice. Če je pa vendarle zaradi varnosti še marsikaj želeti, je temu ne malo krivo to, da se država nepoklicano vtika tudi v te notranje zadeve dežel, ker potem deželam ni mogoče, deželno varnostno stražo s policijo srenjsko na pameten način združiti.

Ker dežele plačujejo stroške vkvartiranja žandarjev — Štajarska vsako leto po 20.000 do 30.000 gl. — bi bilo vsaj treba jih vprašati zavoljo te postave. Deželni zbor z dotičnim vladarjem vred je gospodar in lastnik dežele, ne more torej biti dobro, če se država preveč v deželo pomika, pravega lastnika spodriva in brez vednosti deželnemu zboru za hrbtom na deželne stroške v deželi ravna, organizuje in reorganizuje. Če dva gospoda v deželi gospodarita, ne more biti brez prepira o tem, kdo ima pravico.

Čeravno sem tudi jaz te misli, da se žandarmerija, kakoršna je zdaj, ne dá staviti pod srenjsko oblast, imam vendar zá-se drug pripomoček, in ta je, da se naj krajna policija izroči političnim gosposkam, zato naj se pa politični okraji izdatno manjši narede. — Da pa se samouprava dežel ne skrči, naj bi bile politične instance samoupravni deželni vladi podvrženi uradi; ta vlada ima po mojih mislih biti postavljena po dotičnem vladarji, samostojna, zato pa dotičnemu deželnemu zboru odgovorna, ne razdeljena.

Deželnim zadevam prištevam tudi politično upravo, organizacijo uradov in varnostne deželne straže. Po tem edino se dá razmotati zmedena naša ustavna in upravna štrena. Korist bi bila že ta, da bi se sedanje deželne vlade, katerih je 34, za polovico zmanjšale, da bi na mesto nepripravnih in dragih dvojnih vlad, ki so si druga drugi na poti, prišle enotne, trdne deželne vlade, da bi državi bilo odvzeto breme mnogo opravi, katera bi dežele same bolje oskrbovale, ne bilo bi treba za notranje zadeve posebnega ministerstva (nemir), nam ne bi bilo treba hoditi z dežele in pripuščati da o naših zadevah razsoja tuja skupščina, ki ne pozna naših razmer. Vladar svoje oblasti ne bi prav nič zgubil, kajti kar zgubi cesar, to pridobi kralj, vojvoda itd. Dotični deželni vladar bil bi deželi in ljudstvu bolj milostljiv gospodar, kakor more cesar biti. Da se vladar približa dotičnim deželam, tega je res treba, ako se to ne zgodi, bi utegnili oboja drug drugemu popolnoma tuja postati. — Govornik končno predlaga, naj se obravnava postave odloži do tje, ko bo prašanje o premembi ustave in uprave rešeno.

Ogersko. Iz Budapešta. — Magjari imajo tedaj zdaj ministra na čelu, ki je najhujši nasprotnik one pogodbe, ki se je leta 1867 pod Beustom sklenila med Avstrijo in Ogersko ter stvaril sedanji dvalizem. Koloman Tisza, kruti Magjarski magjar, kakor ga „Obzor“ imenuje, je hotel Ogersko samostojno, le cesar Avstrijski naj je tudi kralj Ogerski. Zdaj se bode pokazalo, kaj bodo „tigri“ počeli, da svoje namene dosežejo. Težilo jih bode menda le onih 17 milijonov gl., ki jim jih bode zmanjkalo do konca 1876. leta v Magjarski kasi.

Iz Turškega bojišča. — Nowice o bitvah in praskah med ustajniki in Turki prihajajo vedno redkejše, zlasti z Bosne, kjer upor pod pepelom tli. Pop Žarko je zginil od svoje čete, tudi drugi prostovoljci, ki so bili načelniki posamesnim oddelkom, so se umaknili zimi. S tem pa tudi v Bosni ustaje še ni konec, marveč spala bo čez zimo, spomladi se pa vnovič zopet oživela. V Hercegovini je bil zadnje dni hud boj med ustajniki in 1500 mož močno Turško četo, katera je hotela Trebinje preskrbeti z živežem. Zmagali so ustajniki. Turški poveljnik skuša zbrati vse Turške čete v Trebinji, kjer se je posadka po vojski in drugih nadlogah zelo stopila. Od tam se poroča celó, da so se pokazale sem ter tje že črne koze. Ker živinska kuga ondi že razsaja, bodo menda Evropske vlade vendar kaj storile, da se obvaruje Evropa te divje pošasti. Poslanci teh vlad v Mostaru so vendar spoznali in svojim vladam naznanili, da Turčija ni več v stanu upora zadušiti, da bo tedaj na vsak način treba, da one vzamejo to reč v roke. — Turki divjajo in razsajajo slej ko prej. Z obeh krajev, s Hercegovine in Bosne, se poroča, da so ustajnike, ki so se podvrgli sami, in one begunce, ki so se po prigovarjanji in obetanji vrnili z Avstrije domú, polovili in jim glave odsekali. Taka poročila prihajajo celó s Carigrada, tedaj so gotovo resnična. Kaj je tedaj Turkom upati! —

Tako je na bojišči, kako pa drugje, kar se tega tiče?

Ruski „Vladin Viestnik“ povdarja, da Rusija, čeravno je vseskozi za mir, vendar ne pušča v nemar dolžne simpatije za jugoslovanske kristijane. Prepričavši se, da raji na Turškem ni drugače pomagati, ko če se tuje vlade zá-njo potegnejo, odločila se je za to, da z Nemčijo in Avstrijo vred zahteva od Turške vlade, naj se z ustajniki pogodi. Ruska vlada, katera ve, da v Turčiji nobena reforma, nobeno predrugačenje vladanja proti kristijanom ni mogoče, s temi besedami menda nič druzega ne namerava, nego to, da svoj lastni sklep še nekoliko časa odlašá in sicer tako dolgo, da nameni Prusije in Avstrije postanejo jasnejši. — Srbija se čedalje bolj oborožuje, v Črnigori navdušenost za vojsko čedalje bolj raste. — Konečno povemo še to, da so slovenski prostovoljci čez zimo vrnili se z bojišča domú, tudi Hubmayer pride, ker po zimi ni pravega posla.

Žitna cena

v Ljubljani 30. oktobra 1875.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 20. — banaška 5 fl. 31. — turšice 3 fl. — soršice 4 fl. 10. — rži 3 fl. 10. — ječmena 2 fl. 50. — prosa 2 fl. 40. — ajde 3 fl. — — ovsá 1 fl. 90. — Krompir 1 fl. 70.

Kursi na Dunaji 2. novembra.

5% metaliki 69 fl. 40 kr.

Ažijo srebra 104 fl. 95 kr.

Narodno posojilo 73 fl. 90 kr.

Napoleondori 9 fl. 11 kr.